СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 215. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 16. вересня, 1925. VOL. XXXIII. No. 215. Jersey City, N. J., Wednesday, September 16. 1925 THREE CENTS

Пенсильвенійський ґубернатор відбуває конференцію в справі вугля з президентом майнерської юнії.

МИЛФОРД, ПА., 14. вересня. — Пиншов, губернатор стейту Пенсилвенії, відбув тут у своїм літнім мешканню конференцію з Джаном Лунсом, президентом майнерської юнії. Конференція відбулася на запрошенне ґубернатора й певно відносилася до вуглевого страйку.

До чого договорилися учасники конференції, не відомо, бо оба держуть перебіг конференції в тайні перед суспільностю. Оба навіть видали публичну заяву про свої наради, в котрій однак не сказано нічого понад найзагальнійші натяки.

Догадуються, що оба дійшли до якогось рішення, але покищо рішили держати його в тайні. Ґубернатор каже, що він хотів дістати від Луиса інформацію з першої руки. Він навіть виразно заперечує, немовби він хотів інтервенювати в справі вуглевого страйку.

Страйк тимчасом ведеться дальше без ніяких подій. Англійські торговці вугля вже почали розголошувати своє вугля на случай, якби через страйк не стало американського.

ЗА НАСЛІДКИ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 14. вересня. — Департамент розсліду та шкільництва при Федеральній Раді Церков Христа, що лучить всі американські протестантські церкви, видав публичну заяву про вислід своїх розслідів над наслідками прогибіції на американську суспільність.

Збираючи коротко сей вислід, прогибіція мала мати добрий наслідок на економічне життя краю, бо скасованне салунів підняло мораль робітників. Зате некорисно відбилася прогибіція на алькоголіків, бо заведенне прогибіції зазначилося зростом недуг та божевілля серед людий, вживаючих алькоголю правильно.

СЕНАТОР АРЕШТОВАНИЙ ЗА ГАЛАБУРДУ ПО ПЯНОМУ.

БОЙС, Айдаго, 14. вересня. — Роберта Стенфілда з Ореґону, конґресового сенатора й голову сенатового комітету для публичних земель, арештував тут нині шериф під закидом непристойности захованя на публичнім місци. Поліція каже, що сенатор впився та кпив собі з поліції, як вона загрозила йому арештованнем; коли полісмен справді арештував сенатора, сей кинувся на полісмена та побив його. Полісмен в обороні покалічив сенатора. Сенатора випущено на волю за кавцією в сумі 50 долярів.

Сенатор видав публичну заяву, в котрій представляє цілу аферу як провокацію зі сторони своїх політичних ворогів. Він упевняє, що він не пив нічого та заховувся прилично.

РОСІЙСЬКИЙ КНЯЗЬ ПРОГРАВ ПРОЦЕС ЗА ОБРАЗИ.

НЮ ЙОРК, 14. вересня. — Найвисший стейтовий суд видав нині вирок в справі позву російського князя Юсупова, котрий позивав американського міліонера Виденера за зворот двох образів славного маляра Рембрандта. Князь подав у своїм позві, що він позичив 100,000 фунтів штерлінґів від міліонера, даючи йому образи яко застав. Міліонер говорить, що він купив образи на вічну власність. Суд признав слушність Виденерови.

ЧЕРЕЗ ЗАКЛАД ІШОВ 400 МИЛЬ ПІШКИ Й БОСО.

НЮ ЙОРК, 14. вересня. — До осідку демократичної міської орґанізації Темені Гол прийшов нині босо вест-верджінський адвокат Роберт Лор з Морґентавну. Цілу дорогу з того міста відбув він пішки й босо. Дорога виносить 410 миль. Мандрував він сю дорогу тому, бо при послідних президіяльних виборах заложився, що вибори виграє демократичний кандидат Дейвис; колиб Дейвис програв, то Лор мав піти пішки й босо до Ню Йорку.

При вступі до Темені Гол витав Лора нюйорський губернатор Смит, підчеркуючи віру Лора в побіду своєї партії.

САМОВБИЙСТВО ВБИЙНИКА В ТЮРМІ.

ОҐАСТА, Мейн, 14. вересня. — В ночи 19. мая сього року довколичні фармері були заалярмовані пожаром дому панни Емми Тавнс над озером Маранакукс у Винтропі. З горіючого дому винесено тоді властительку, ранену двома кулями з револьвера. Ранена росповіла відтак поліції, що якийсь мущина напав на дім, підпалив його, ранив її та забрав зі собою її сестрінку, панну Вейворд.

За найденне панни Вейворд визначено високу надгороду. По чотирох днях пошукувань великої громади людий зі собаками панну Вейворд найдено в домі якогось Кербі. Вона була нежива. В два дні пізнійше арештовано в Нюберіпорті, в стейті Месечузетсі, самого Кербі. В його домі найдено богато річий з погорівшого дому, і на тій основі його обжалвано за вбийство і за підпал.

Кербі спершу боронився, що він виніс річи з горіючого дому, ратуючи їх перед пожаром, але відтак признався до підпалу. Він все таки перечив убийство дівчини, але поліція йому не вірила. На нині він обіцяв поліції якусь важну заяву, і поліція думала, що він признаться до вбийства. Місто сього заряд тюрми застав його неживим, з горлом, підрізаним бритвою. Звідки він узяв бритву, заряд не знає, бо голярські причандали Кербі зложені в заряді.

ОТВОРЕННЄ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ ШКОЛИ У ФИЛАДЕЛФІЇ.

Дня 8. с. м. відбулось отворенне першої цілодневної української народньої школи в Филаделфії. Около 70 дітий явилося в шкільному будинку при 702 Перриш Ст. і відтам під проводом учительок Сестер Василянок пішли громадно до катедральної церкви на Службу Божу, яку відправив о. Хлистун. Опісля, в супроді родичів пішов похід дітий назад до школи, де розділено їх на 3 кляси.

РЕФОРМА ПОДРУЖЖА В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

Дуже часто недібрані подружжа, незгоди між подругами, що не рідко доводять до крівавих наслідків — все те давало до думання, що закон про подружжа, яким ми тепер користуємося, не найкращий, що його конче треба змінити, коли хочеться запобігти ріжним нещастям. Та справа зміни подружнього закона незвичайно важка. Змінити то — скажім — не важко, але чи зміна буде хосенна, чи через неї осягнеться бажану ціль — оце трудніще.

Прийшли вістки, що чехословацький уряд затвердив новий подружний і родинний закон.

Цікаво побачити, як той новий закон виглядає.

На основі того закона умовини подружжа і родинного життя основуються на цілковитій свободі у відношенню між подругами, себ-то мущиною і жінкою. Це значить ніщо инше, тільки те, що з цього часу жінка в Чехословаччині, котра виходитиме замуж, не ставатиме власністю свойого мужа, просто річю, з якою він досі міг робити, що йому подобалося, а зовсім рівнорядною зі своїм мужем особою. Новий чеський подружний закон каже, що особи, які заключають подруже, задержують на далі цілковиту особисту свободу і свободу праці. Коли одно з подругів зміняє мешкання, то це не накладає ніякого обовязку на другого подруга йти за першим. Майно, яке здобудуть подруги спільною працею в час свойого спільного пожиття, є спільною власністю обоїх. Коли одно з подругів не має средств до життя або є нездібне до праці, то обовязком другого є його підпомагати, якщо суд признає, що він в спромозі те робити.

Розвід допускаемий. Можна його дістати за згодою обох сторін, як також на бажання одного з них. Обовязок удержування дітей спадає на обоїх однаково. Діти обовязані удержувати своїх родичів, коли вони нездатні до праці, або не дістають від держави ніякої допомоги.

ВОРОЖБИТ ЗЕМЛЕТРУСІВ.

Селянин з місцевости Фаенца в Італії Рафаель Бенданді предсказує землетруси. Деякі його предсказання здійснилися і тому на нього звернено увагу. Він заповідає на кінець цього року великий землетрус в Японії та на островах Спокійного Океану. Треба замітити, що останнє його предсказання про землетрус в Каліфорнії, що мав бути 30. липня, не здійснилося. Чи може той землетрус відложено на кінець року?

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИНЕ!

Коли читаєш, що старому краеви грозить страшна руїна від голоду, повені та ляцького насильства, то памятай, що на тій землі жили Твої батьки, що там живуть Твої Рідні!

Коли читаєш, що скровавлена Рідна Твоя земля в голодових судорогах благає помочі для немічних дітий, інвалідів та старців — то тям, що вона звертається до Тебе!

Коли читаєш поклик до американської імiґрації — то знай, що Тебе особисто закликають стати в ряди тих, які бажають волі Рідному Краеви.

Закінчуючи серпневу збірку кличемо до Тебе український читачу: Твоїм обовязком помогти братови! Хай в списку жертводавців на поміч інвалідам, сиротам, голодним селам, Рідній Школі та Просвіті не бракне Твого імени.

Всі зібрані жертви пересилайте негайно на закінченне серпневої збірки до:

OBYEDNANYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

БОЛЬШЕВИКИ СУДЯТЬ.

По двохнедільній розправі закінчився в Тифлісі процес грузинських повстанців, які в серпні минулого року намагались увільнити Грузію від московсько-большевицького панування.

Пятьох провідників — Андронікашвілі, Джавашвілі, Джінорія, Іщнелі і Бочорішвілі засуджено на смерть. В дорозі амнестії замінено їм цю кару на десятьлітну тюрму. Прочих обжалованих засуджено на кількалітну тюрму. Деяких звільнено.

В свойому вироку большевицький суд стверджує, що минулорічне грузинське повстання організували грузинські соціялістиззакордону, що це повстання попирав II-ий соціялістичний Інтенаціонал та французький уряд.

СХІДНА ЧЕМНІСТЬ.

Коли чемність є ознакою висшої культури, то мешканці Азії є що-до культури далеко впереді. Ось бодай таке: Шеіка Саіда, провідника повстання Курдів проти Туреччини, зловили і привели до Джарбекір, де мали його покарати смертю. Там прийняв його турецький командант. Привитав шеіка Саіда з правдивим поважанням, без найменшої признаки насміху й скарав ввічливо:

— Витайте! Як здоровлячко? Певно змучила вас дуже подорож?

Шеік відповів чемно: кожда подорож мучить.

— Може нездужаєте якоюсь недугою?

— Ні, спасибі, мені живеться зовсім добре.

— А апетит? Може які забурення? Може подати вам щось зісти, щось легкого?

— Ні, спасибі, я вельми обережний — дещо дієти — тай саме тепер хотів би я постити.

— Зробимо все, що в наших силах, щоби ваш побут тут був для вас приемний. Може для безпеки покликати лікаря?

— Ні, спасибі. Алаг піклуеться про здоровля нас усіх.

Командант (до варти, з жестом на шеіка й инших полонених): Випровадьте їх. Вони потребують спокою.

Під „спокоєм" розумів він вічний спокій. Шеіка й инших відпровадили на бік і розстріляли. Підчас цілої розмови знали обі сторони зовсім докладно, як малася справа та що смерть послідує до кількох хвиль. Одначе ввічливість східним людям є вже в крови, тому він мусить бути чемний до останньої хвилі.

ВИНО З ЖИТА — СМАЧНЕ І ЗДОРОВЕ.

Вже так принялося у нас, — та не тільки в нас, а скрізь, що ніяка оказія не обійдеться без випивки. „Я сам ніколи не пю — каже один мій знайомий — але як хто прийде в хату, то чим його приняти? От і для того держиш горівку чи що там". Воно то так. Але я думаю, що коли вже конче гостя приймати випивкою, то чи не краще дати йому напитися щось такого, щоб було смачне, але й здорове, тобто, щоб не шкодило так як горівка, чи алькоголь взагалі? Авже-ж краще. Тому то й я радо передаю ось тут припис на смачне і здорове вино із жита.

До сього треба перш усього склянної 8—10 квартової бутлі. Кварту чистого, вибраного жита сполокати в воді і всипати до бутлі. Переварити 5 літрів води, щоби закипіла, дати до неї 180 дк. цукру з голови, щоб розплився в воді, а як вистигне, влити до бутлі, дати 2 дк. розтертих дріжджів, завязати платком і поставити на теплім місці — нехай ферментує 14 днів. Якби було за тепло, то вино буде за остре, як за зимно — не докисне. Щодня треба помішати. Можна додати трохи великих родзинків з кістками (15 дк.); від того вино дістане кращу краску.

По 14-ти днях злити вино до другої бутлі або чистої посуди, завязати платком і поставити в холоднім місці, — а до першої бутлі з житом дати ще раз 5 кварт води з цукром, переваренoї і охолодженої як перший раз і нехай знов ферментує 14 днів, як перше; цим разом дріжджів вже не треба давати. По 14-ти днях відлити вино, змішати перше і друге разом, нехай устоїться в холоднім місці, а по яких 14-ти днях злити до фляшок і закоркувати. Пити можна зараз, але краще як постоїть. До року треба зужити. Знаменитий хоч таний напиток на всяку оказію, кращий як пиво і горівка.

ПРОБУДЖЕНІ ЦИГАНИ.

Нині, коли всі народи пробудились, або хотіли би пробудитися, забажали і Цигани не остати позаду. Це діється в совєтській Росії. Як повідомляють московські газети, утворився там всеросійський союз Циганів. На основі статута нового союза, мається скликувати періодично всеросійські конгреси заступників усіх циганських громад. Перший конґрес вибрав центральну раду з постійним осідком у Москві. Союз поклав собі за завдання поборювати мандрівниче життя Циганів, жебранину і ворожбицтво.

Ліґа Народів приняла внесенє ґрафа Аппонія про прискоренне розоружної конференції.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 14. вересня. — Збір Ліґи Народів приняв сьогодня резолюцію старого 84-літнього мадярського дипльомата ґрафа Аппонія, яка звучить:

Збір Ліґи Народів взиває Раду Ліґи Народів розглянути негайно плян загального обмеження зоружень, згідно з VIII-им артикулом конституції Ліґи Народів, а одночасно поробити вступні приготовання для конференції у справі обмеження зоружень і заставити сю конференцію до праці, як тільки Збір або Рада Ліґи Народів побачать, що умови ґарантійних договорів сповнені.

Ся резолюція випереджує попердню еспанської делеґації, яка заповідала таку конференцію аж по слідуючому Зборі Ліґи Народів осеню 1926 року.

Промова ґрафа Аппонія, в якій він мотивував своє внесенне, зробила велике вражінне на слухачів, особливо, коли він казав, що говорив іменем побіджених народів, і коли зясовував теперішню критичну ситуацію в Середній Европі.

„СВІТОВИЙ СУД".

ЖЕНЕВА, 14. вересня. — Збір Ліґи Народів приняв нині резолюцію уруґвайської делеґації, в якій взиває Раду Ліґи Народів, щоби пильно простудіювала статути Постійного Суду Міжнародньої Справедливости і поробила заходи, аби законодавство того суду було приняте усіми державами.

ПЕРЕД ВИЇЗДОМ КАЯ ДО АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 14. вересня. — Сьогодня було принятте французького міністерського кабінету для делеґації під проводом міністра скарбу Кая, яка їде до Вашинґтону на переговори у справі военного довґу.

Ще передтим кабінет дав Кайови необмежену повновласть у справі вирішення военного довгу в Америці, а тепер обговорено способи, як дійти до порозуміння з Америкою і до полагодження сеї нелеґкої справи.

ХОЧЕ РОЗУМУ ДЛЯ ЕВРОПИ.

ПАРИЖ, 14. вересня. — Тутешні ґазети заповідають, що французький представник Люї Люшер предложить Зборови Ліґи Народів у Женеві резолюцію, щоби Рада Ліґи Народів старалася подбати, аби европейські держави не відгороджувались митовими мурами та не вели митової війни, яка руйнує всі воюючі держави.

Люшер каже, що політичний мир в Европі нічого їй не поможе, якщо в ній одночасно не настане також і економічний мир.

РУХ РОСІЙСЬКИХ МОНАРХІСТІВ.

ПАРИЖ, 14. вересня. — Вчера відбувся тут зїзд російських націоналістів, на якому рішено скликати загальний зїзд представників російської еміґрації в половині падолиста сього року.

Для сеї мети вибрано комітет із 73 членів, якого головою призначено бувшого президента біржі в Москві Сергія Третякова.

Сей комітет приступив негайно до приготовної праці.

Він заявляеться за військовою виправою на Москву для поваления большевицької влади, і хоче, щоби виправа відбулась під проводом великого князя Миколи Миколаевича. Одначе проти сього приклонники Кирила, котрий проголосив себе царем, з уваги, що виправа може видвигнути кандидатуру на царя Миколи замісць Кирила.

БУНТ НА БУКОВИНІ.

ВІДЕНЬ, 13. вересня. — З Черновець повідомляють, що на Буковині вибухли в кількох місцях селянські збройні бунти проти румунської влади.

ЗАБОРОНЮЮТЬ КУ КЛАКС КЛЕН.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Німецька влада заборонила тайну орґанізацію, яку тут основано на зразок Ку Клакс Клен.

ТУРКИ БУДУЮТЬ ВОЗДУШНУ ФЛЬОТУ.

БЕРЛІН, 13. вересня. — Турецьке правительство замовило военні літаки в фабриці в Дессав, в Німеччині.

СКІНЧИЛИ СТРАЙК.

ПАРИЖ, 13. вересня. — Тутешні банкові службовники скінчили страйк і вернулись до праці.

ПРИЯТЕЛЬКА ЦІСАРЯ ФРАНЦА ЙОСИФА.

ВІДЕНЬ, 12. вересня. — Особиста приятелька покійного австрійського цісаря Франца Йосифа, Катерина Шратт, обходила нині 70-тий рік уродин. Із сеї нагоди вона дістала богато привітних телеґрам від членів королівських родів.

Тепер вона у великій біді. Свою гарну віллю, яку їй побудував цісар Франц Йосиф, продала вже тому кілька літ з біди.

Вона хотіла продати свої спомини американським газетам, але потому роздумалась і сказала, що красше бідувати ніж заробляти коштом насичування сензації.

НЕГРАМОТНІСТЬ В ЯПОНІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 13. вересня. — Обчислення статистичні одної части міста Токіо виказують, що там неграмотних є 30%. Тутешня преса сим дуже невдоволена, з уваги, що Японці вважають свій край за просвічений рівно з краями Заходу.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В. Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРИМІР ЖЕРТВОЛЮБИВОСТИ

Американський Червоний Хрест вислав недавно до одного японського хлопчини, Ґеніхіро Ямада на імя, листа з подякою за жертву та спеціяльним признаннем. В сьому листі Червоний Хрест підносить велику щедрість та примірне самопожертвованнє малого Японця, котрий віддав на підмогу Американців, потерпівших через землетрус у Каліфорнії, всі свої дрібні центи, які він діставав від своїх родичів за цілий рік.

Було сих ощадностий всего півтора доляра на американські гроші, але дух, в якому зроблено сю жертву, варта більше, як ся жертва на доляри. Що значить для малого хлопця заощадити собі півтора доляра з цукорків, чоколядок, орлів, катапульок, лодок, вистав рухомих образків, кождий може легко собі представити. Та не кождий здібний на таке пожертвованнє та заперту постанову. Малий Японець показав велику силу волі своєю жертвою. І Червоний Хрест має за що повеличатися своїм жовтим героем.

Малий Японець своєю силою волі та жертвенностю показав, чому японський народ добуває собі таке видне місце серед народів світа та чому він з такою вірою дивиться на свою будучність.

В хвилі, коли в Америці загорільці вчуть ненавидіти та цуратися „диких Монголів", малий японський поганець дає всі свої річні ощадности на сих Американців, памятаючи на ті щедрі жертви, які зложили Американці підчас землетрусу в Япанї. В сей спосіб через жертвенність Американців забулася ворожнеча до них серед Японців, а на місце ворожнечі прийшла охота принести жертву для ворогів. Велика практична лекція про те, як навертати до себе ворогів.

Малий Японець не говорив богато. Він зробив. Місто гарних слів він зложив жертву. Томи гарних слів не значилиби тільки, що мала жертва. Сей малий хлопчина показав більше зрозуміння життя, як показують ті, які язиком дуже люблять народ, рідний край, свою клясу, хлопів чи робітників, але любов свою на словах кінчать. Малий Японець зрозумів, що діло, а не слова рахуються в світі. Сей малий Японець, видно, дозріла людина, так як є вусачі й сиві бородачі, які мимо своїх старих літ осталися на діточому степені розвою та думкою богатіють і словами свому народови волю добувають.

Малий Японець справді заслужив собі на памятник.

ЗЛОВМІСНЕ ГЕРОЙСТВО

Американські ґазети подають мало не кождого дня про геройські вчинки горсточки американських летунів, які станули добровільно на службу французького уряду та помагають йому воювати африканських повстанців проти Франції в Африці. Недавно вже появилися навіть в театрах рухомих образків рухомі фотографії сих героїв, що воюють за Францію в Мароко.

Не перший се раз Американці роблять такі річи. Українці памятають добре ще одних американських героїв, які підчас українсько-польської війни помагали Полякам загарбувати українські землі. Українські жовніри не забули на тих героїв, що не знаючи, що вони роблять, проти якого народа воюють, за що бються, пішли воювати українські землі, навчившися від Поляків лишень двох слів: „Ти, кабане." Українські люди добре памятають, як сі американські герої бомбардували з воздуха не лишень українські боеві лінії, але й українські села та землянки українських збігців.

Американські летуни в польській армії називалися „ескадрою Косцюшки"; сим іменем Американці хотіли назначити, що вони хочуть відвдячитися за ті прислуги, які польський повстанець Косцюшко зробив Американцям підчас боротьби американських кольоній проти Англії. Тепер американські летуни в французькій армії в Африці називаються „ескадрою Ляфаета" на память французького ґенерала, котрий помагав Американцям битися проти тиранської політики англійського короля. Американські летуни хочуть тепер получити бомбардованнє африканських сіл і шатер бідолашних Арабів, що добиваються волі, з визвольними заслугами ґенерала Ляфаета.

Американські ґазети містять без всяких коментарів та протестів французькі військові донесення про подвиги американських героїв. Вони не дивляться, що сама вже присутність американських летунів у французькій армії є найстрашнійшим глумом, якого лишень можна допуститися над свободолюбними заходами ґенерала Ляфаета. Лишень безглуздий авантурник, якому не ходить о ніяку ідею, коби лишень була нагода для різанини й пригод, може получити зі собою імя Ляфаета з тою дикою війною, яку тепер в імя европейської цивілізації веде Франція проти мароканських повстанців.

Річ певна, колиб сі повстанці мали в Америці зорганізовану якусь пропаґанду, то такі річи булиби неможливі. Не знали вони, що війну виграється не лишень кулями, але й пером та зєднуванням публичної опінії других країв. Хто знає, чи якраз тому вони й не програють війни, що занедбали сю важну сторону модерного воювання.

МЕМОРІЯЛ Д-РА ПЕТРУШЕВИЧА ДО ЛІГИ НАРОДІВ

Меморіял про положення західно-українських земель під чужими займанщинами, внесений Президентом Української Національної Ради др. Евгеном Петрушевичем до Загального Збору Ліги (Союза) Народів в Женеві.

Високий Зборе!

Маю честь звернутися до Високого Збору Союза Націй з представленням сучасного положення західно-українських земель під чужими займанцями.

Союз Народів як міжнародна установа, якої завданням є забезпечити трівкість світового мира і бути заборолом міжнародної справедливости, є в першій мірі покликаний до того, щоби своїм авторітетом і при помочи прислугуючих йому середників усувати всякі прояви поневолення і гнету, деб вони не були, а які моглиби загрожувати світовому мирови і порядкові. Для сеї мети він може посягати навіть на цілість і ненарушимість міжнародних договорів та переводити на підставі арт. 19. пакту їх ревізії, як що їх піддержування моглоби бути небезпекою для світового мира.

До таких міжнародних договорів і постанов, яких негайна ревізія є конечна, належать в першій мірі постанови держав Антанти про західно-українські землі, якими прилучено їх проти волі української більшости населення до Польщі і Румунії. Сими постановами є:

1. Севрський договір з 10. серпня 1920. про границі сукцесійних держав Австро-Угорщини, яким прилучено до Румунії північно-західну частину Буковини а до Польщі східно-полудневу полосу Західної Галичини т. зв. Лемківщину; обі сі области мають українську більшість населення;

2. Рішення Ради Амбасадорів з 15. березня 1923, яким прилучено до Польщі західно-українські землі: Східну Галичину, Волинь з Поліссям і Холмщину з Підляшем.

На цій спокінвіку українській теріторії, яка займає круглo 136.000 кв. км. і на якій майже 2/3 населення становлять Українці, створено огнище безоглядного терору і віддано її українське населення на національну загибіль. Через се повстало на розмежованню між західною а східною Европою грізне джерело міжнародних конфліктів, які можуть спричинити вибух війни.

Звиж 7 міліонів українського населення під пануванням Польщі і Румунії і більше як 26 міліонів Українців, які на схід від польського кордону посідають самостійну Українську Радянську Республику, не спочинуть і спочити не можуть, поки не визволять цих західно-українських земель зпід чужого панування і не здійснять їх право на самовизначення.

Згаданими постановами, винесеними проти ясно виявленої волі населення, знехтовано не лише загальний принціп самовизначення народів, проголошений державами Антанти, але навіть їх же самих спеціяльні зобовязання і приречення відносно західно-українських земель.

Ці останні постанови є будьто того рода, що безпосередно обовязують держави Антанти і ними досі не були виконані, будьто були вложені на теперішних володарів західно-українських земель за ініціятивою і гарантією держав Антанти, — а не є переводженими в життя.

А). До безпосередних зобовязань держав Антанти належать в хронольоґічнім порядку:

1. Лондонський договір з 1915 року, заключений між державами Антанти а колишньою російською імперією. Тим договором держави Антанти постановили приєднати між иншим усі українські теріторії Австро-Угорщини з українськими землями під пануванням Росії, якої спадкоємницею на дотичних теріторіях являється тепер Українська Радянська Республика.

2. Рішення Найвищої Ради Антанти з дня 25. червня 1919, яким вони затягнули супроти української більшости населення Східної Галичини зобовязання, що рішення про державну приналежність сего краю спиратиметься в останній інстанції на праві самовизначення, яке виконає населення, а окремий договір з військовим окупантом сего краю — Польщею — дотично заведення нею тимчасової адміністрації, забезпечить Східній Галичині теріторіяльну автономію і його населенню політичні, релігійні і особисті свободи.

3. Арт. 91. Сан-жерменського мирового договору з 10. вересня 1919, держави Антанти переняли суверенні права над теріторіями, які належали попередно до Австро-Угорщини а яких долі сей договір не вирішив; се відносилося до Східної Галичини і української частини Буковини. (Арт. 59. цього договору признавав Румунії виразно лише частину Буковини, відкладаючи точне її означення на пізнійше).

4. Дня 20. листопада 1919 року держави Антанти приняли проект наміченого вище договору з Польщею про автономний устрій Східної Галичини під провізоричним адміністративним мандатом Польщі. Сей проект лучив подрібно означені части австрійських провінцій Галичини і Буковини в автономну теріторію звану Східною Галичиною і признавав сему краєви окрему раду міністрів, відвічальних перед галицьким соймом, який мав мати виключну компетенцію між иншим в справах віроісповідних, публичної освіти і аграрних (арт. 12). При тім містив він виразну заборону переводження в Східній Галичині кольонізації пришелцями з поза границь краю (арт. 9). Польський мандат був обмежений до 25-ти літ.

Придержуючися сего проекту, держави Антанти постановили 11. липня 1920 р. запросити на пропоновану ними лондонську конференцію делеґатів Східної Галичини як представників окремого краю. Подібне становище заняли вони в договорі про границі, заключенім 10. серпня 1920 року в Севр, котрим то договором були між иншими визначені границі Східної Галичини з Польщею, Чехословаччиною і Румунією. Однак Польща не згодилася на введення в життє згаданого проекту статута для Східної Галичини і завела там самовільно цивільну адміністрацію, та перевела вибори до варшавського сойму, арогуючи собі тим чином нелегально суверенні права над сею країною.

Щоби позірно лійти на зустріч домаганням Антанти відносно автономії для Східної Галичини, польський Сойм ухвалив дня 26. вересня 1922 року закон про самоуправу східно-галицьких воєвідств, який мав бути введений в життя найпізнійше до 25. жовтня 1924 р., але ще й досі не зістав виконаний.

Вище перечислені зобовязання держав Антанти супроти населення західно-українських земель не були додержані. А саме відносно української частини Буковини севрський договір про границі з 10. серпня 1920 р. признав її Румунії. Той сам договір признав Польщі полудневo-східну частину Західної Галичини т. зв. Лемківщину.

Східну Галичину і північно-західні українські землі: Волинь з Поліссям і Холмщину з Підляшем, які перед війною входили в склад російської імперії, рішенням Ради Амбасадорів в 15. березня 1923 р. признано Польщі.

Оба сі рішення були приняті без предвидженого виконання населенням права самовизначення а навпаки в супереч явній його волі та являються з одної сторони нарушенням рішення Найвищої Ради Антанти з дня 25. червня 1919 р. а з другої сторони лондонського договору з 1915 р.

Українська Національна Рада як леґітимне представництво населення Східної Галичини і Буковини, наділена ним суверенними правами як законодатна установа Західно-Української Републики, утворено дня 18. жовтня 1918 р. на всіх західно-українських землях, що належали до б. Австро-Угорщини, як також Українська Парляментарна Репрезентанція у варшавськім соймі, ріжні політичні партії і орґанізації та саме населення на прилюдних вічах запротестували безчисленними заявами проти згаданого рішення Ради Амбасадорів, домагаючися його ревізії в дусі національного самовизначення.

Також Союз Соціялістичних Радянських Респ., признаний вже всіми державами Антанти правним спадкоємцем колишньої російської імперії, безпосередно по рішенню Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 запротестував відносно Східної Галичини проти сего рішення та поновив се застереження заявою свого репрезентанта Х. Раковського на конференції в Лондоні дня 12. серпня 1924 р. Ся заява дотичила також української частини Буковини і спиралася на праві самовизначення народів. Сим заняв ССРР. становище згідне з постановами лондонського договору з 1915 р., санкціонованого державами Антанти.

Міжнародні зобовязання супроти населення західно-українських земель які за ініціятивою держав Антанти перебрали Польща, Румунія і Чехо-Словаччина, не є виконувані, а Союз Народів, під якого гарантію отсі зобовязання зістали віддані, не підняв досі ніяких кроків, щоби змусити сі держави до їх виконання.

1) Як висше згадано, Польща на місце поборюваного нею проекту статута для Сх. Галичини, ухваленого Найвищою Радою Антанти дня 20. листопада 1919 р., видала дня 26. вересня 1922 р. закон про самоуправу східно-галицьких воєвідств, щоби тим чином впровадити держави Антанти в блуд начеби вони дійсно мали намір надати Східній Галичині автономію і на сій основі узискати від них корисне для себе рішення.

Постанови цього польського закона знехтували в суті річи принціп теріторіяльної автономії Східної Галичини, бо на місце предвидженої проектом статута для Східної Галичини: власного сойму, краєвого правительства і власної адміністрації вводили лише області соймики для трох воєвідств, на які поділено Східну Галичину. Компетенцію згаданих соймиків ограничено до стисло льокальних справ даних воєвідств, щоби тим чином штучно знівечити адміністративну цілість східно-галицької теріторії для легшого її спольонізовання, причім ведення адміністрації поручено урядовцям іменованим польським правительством. Одинокою важною справою, про яку соймики мали рішати, було народне і середне шкільництво. Справи університетські віддано у виключну компетенцію варшавського сойму, при чім 24. артикул згаданого закону постановляв утворення українського університету найдальше до дня 25 жовтня 1924 р. Відносно аграрних питань сей закон постановляв, що на простори східно-галицьких воєвідств не вільно публичними засобами переводити кольонізації. Сей закон з 26. вересня 1922, мав бути введений в життя найдальше до двох літ.

Висше зясованим законом осягнула Польща намірену ціль. Держави Антанти рішенням Амбасадорів з 15 березня 1923 р. прилучили до Польщі Східну Галичину, стверджуючи офіціяльно в тексті рішення, що Польща признала конечність введення в тім краю автономного режіму. Тим чином польський закон про воєвідську самоуправу набрав характеру міжнародного зобовязання Польщі і вона не в праві його на некорисить населення інтересованого змінити.

Між тим цей закон досі не введений Польщею в життя; не виконані також і окремі його постанови дотично кольонізації і основання українського університету, дарма що польський міністер закордонних справ Скшинські в своїй промові, виголошеній перед Загальним Збором Союза Народів дня 10. вересня 1924 р., заявив, що заложення українського університету в Польщі є вже доконаним фактом.

Навряд Польща нарушила постанови цего закона:

а). На полі публичного шкільництва самовільно дероґувала (ухваленням дня 31. липня 1924 р. т. зв. кресового шкільного закону) для східних воєвідств, постанови закона з 26. вересня 1923. про компетенцію соймиків вирішувати сі справи та означувати мову навчання в народніх і середних школах.

б). Подібно знехтувала Польща вище згадану постанову сего закона, яка заборонювала переводити кольонізацію Східної Галичини. Досі скольонізувала вона вже звиж 300.000 гектарів у Східній Галичині, на Волині і Поліссю, будьто роздаючи ґрунта між польських військових інвалідів, будьто парцелюючи їх між польських селян, спроваджених з корінної Польщі. Лише в протягу перших двох літ панування Польщі на Волині осаджено там більше як 6.000 родин польських кольоністів.

Дня 20 липня сего року ухвалив польський сойм мимо протестів непольських послів а навіть сецесії українських і білоруських послів новий закон про парцеляцію, якого метою є створити законну основу для ще інтензивнійшої польської кольонізації т. зв. східних кресів. На основі сего закону рікрічно 200.000 гектарів великої земельної посілости має бути розпарцельованих в першій мірі між заслужених жовнірів польської армії, між дотеперішних арендаторів і аґрономічних урядовців та двірську службу, з правила Поляків, через що українське місцеве населення майже зовсім виключене від набування сеї землі. Так дотеперішна практика польських властей як і сей новий закон стоять в явній суперечности до згаданого вище проекту статута для Східної Галичини з 20 падолиста 1919 і польського закона з дня 26. вересня 1922 про воєвідську самоуправу.

2). Зараз нарушує Польща зглядно цілковито нехтує постанови верзальського трактату з дня 28. червня 1919 про охорону національних і релігійних меншостей.

Режім гнету і винищування Польщею непольського населення знайшов вже голосний відгомін в Західній Европі під характеристичним терміном білого терору і дав привід до відомого протесту найвизначнійших представників французької політики, науки і штуки, підписаного на першім місці теперішним президентом Ради міністрів п. Павлом Пенлеве та оголошеного в маю місяці 1924 р. Сей невиносимий режім не лише не поправився в протягу останнього року, але ще заострився і найшов свій вислів в масових арештованнях Українців, переведених сего року головно на Волині, безчислених політичних процесах, а його наймаркантнійшим зразком був засуд 3-ох українських послів, проголошений 10 мая с. р. в Рівнім на кару дволітної тюрми, наложену на них за критику польського уряду відносно непольських народів в Польщі в своїх промовах виголошених на справоздавчих посольських вічах. Знаменним причинком до характеристики положення українського і инших народів в Польщі є заява б. польського міністра Туґута, який подався саме сего року до димісії тому, що його заходи для злагіднення режіму супроти непольських народів в Польщі як і заспокоєння їх мінімальних потреб зустрілися з непоборимим опором польської Ради міністрів.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА ШКОЛА В АМЕРИЦІ.

Перший курс зачнеться 1. жовтня с. р.

Науку будеться подавати письменно почтою, тому з школи будуть могли користати всі місцевости в Зл. Державах. Кождий Українець і Українка, що вміє читати, писати і дещо рахувати, може вписатись на курси.

Торговельна школа має на меті виховувати практичних купців, торговців і склепарів. Кождий, що скінчить з добрим успіхом сю школу, буде міг заложити і провадити першорядну торговлю (штор), чи то вернувши до краю, чи тут в Америці. Лише в самій Галичині є місце на 10,000 укр. склепарів, і їх мусимо виобразувати і приготовити в Америці.

До школи можна вписуватися до 30. вересня (септембра) с. р. З технічних причин школа може приняти в першім році лише 500 учеників. Ті будуть приняті, що скорше зголосяться.

В відплату тим Укр. Орґанізаціям і Часописам, які оголосили Торговельну школу загалови, Заряд школи рішив зарезервувати до 25-го вересня означене число місць для членів даних орґанізацій. І так: для членів Укр. Народного Союза 150; Укр. Робітн. Союза і Провидіння по 100; Взаїмної Помочі 50; Січові Орґанізації 50; Згоди Брацтв 25; а для инших поза тими орґанізаціями решту місць. При зголошенню просимо подати приналежність до орґанізація.

Курси науки будуть обнимати предмети з обсягу рахунковости і книговодства, купецької психольоґії; товарознавства і товарообміну, і короткі огляди таких відділів знання, як фінансовости, банковости, кредиту, асекурації і реклями, які є необхідні для сучасного образованого купця. Курси призначені для українських робітників і будеться подавати їх приступно, так що кождий їх зровуміє.

Хто живий і живе гадає і має охоту і енерґію добиватись лучшої долі, **ГОЛОСИТИСЯ СЕЙЧАС!! НАУКА БЕЗПЛАТНА.**

По близші інформації пишіть ще нині — завтра може бути за пізно — на адресу:

Ukrainian Commercial School,
1432-34 N. Leamington Ave.,
CHICAGO, ILL.

ВОРОГ ГАЛИЦЬКОЇ СОЛІДНОСТИ.

До мене в редакцію часто заходить один поважний Наддніпрянець побалакати. Людина він незвичайно симпатична, тільки має одну велику хибу: приходить до мене все тоді, коли я маю роботу. Я мушу зараз же переривати писання та відповідати на запити.

— Як же вам спалося, Галактіоне?..

— Чого це ви так помарніли?

— Щож там новенького коло вас?..

— Знаєте щонебудь цікавенького?..

Кожний бачить, що питання, які ставить Лука Стратонович, неможливо відкладати на пізніше, бо сталиб неактуальними.

Лука Стратонович має ще одну рису, не знаю тільки — прикмету чи хибу: любить Галичан і любить їх деколи насварити.

Специяльно не зносить т. зв. галицької солідности.

— Ех, ненавиджу я тієї вашої солідности! — говорить мені нераз. — Вона нідочого. В вас все позапутуване, неясне і якесь дуже вже штудерне. Хочеш довідатись, де мешкає хтонебудь, питаєш Галичанина, так він зараз і почне: „Прошу ласкаво, прошу дуже п... (тут запнеться, бо не знає який мені титул дати).— Нехай пан добродій удадуться ул. Супінського, а потім, зі згляду на болото, перейдуть на вулицю Зиблікевича. Оскілько пан добродій хотілиб їхати там трамваєм, то прошу сідати на „КД" та вул. Баторія, Панською і Зиблікевича дістатися на місце". Бачите, кілько він мені наговорив, а з цього пожитку мало. В нас люде, хоч і не такі „солідні" та швидше і простійше розкажуть, що, де і коли.

Я звичайно мовчки притакую усім закидам Луки Стратоновича, бо хочу ще якої пів годинки захопити на писання. Не стрічаючи з моєї сторони опозиції, мій старший приятель швидко заспокоюється, починає нудитись і вкінці прощається.

Я беруся тоді знову за роботу.

— — — — — — — — —

Вже пару днів не було Луки Стратоновича в редакції. Я думав, що йому може що сталося і почав був направду непокоїтись.

Але мої побоювання не мали найменшої підстави. Вчора ввійшов у редакцію оригінальний Лука Стратонович, тільки що обпалений сонцем і підправлений селом.

— Доброго здоровлячка! — привитав нас усіх спільно, а потім звернувся, як звичайно, до мене.

Я відложив перо і ждав на знані питання.

— Маю до вас діло — зачав Лука Стратонович без ніяких питань про новости і здоровля. — Але тут незручно нам його оббалакать. Можеб ви потрудились до мене, до мешкання.

— Колиж я не знаю, де ви живете, пане професоре!

— Нічого, я вам зараз поясню. Знаєте де вул. Чарнецького?

— Знаю.

— Оттам ви ввійдете в каменицю...

— Чекайте, перебиваю, але котре число?

— Ех, ви нетерплячка! Навіщо вам числа. Я вам і без числа докладно розкажу. Отже друга камениця від Куркової. Зайдете в браму і тоді побачите двері ліворуч. Ви в них не йдіть. Після цього будуть другі двері ліворуч — ви в них теж не йдіть. Аж будуть треті двері...

— І там ви мешкаєте!?

— Ні, зовсім ні. Отже будуть треті двері і ви в них також не йдіть. А станьте до них задом і тоді задріть голову до гори. Просто вас будуть високо в горі мої вікна.

— На котрім поверсі!?

— На що вам поверху! Яж вам докладно розказую. Отже будуть вікна, а ви від них спустіть зір на долину і побачите двері. Ось у ці двері ви й заходьте і рахуйте 83 ступні.

— Чи напевно 83?!

Др. Музика каже, що 82, але я вас впевняю що 83.

— А там на горі йти на ліво чи на право?

— Ні на ліво, ні на право, а просто в мою кімнату.

— Ну, оставайте здоровенькі, — закінчив Лука Стратонович. — Я мушу йти.

Вийшов швидко, так що я не мав часу навіть і запротестувати.

В означеній годині я зайшов ув означену каменицю, станув на означених дверях і підніс очі в означену гору. Але означених вікон ніяк не міг пізнати. Таксамо і входу на долині не бачив.

На щастя надійшов сторож і пояснив мені штудерно закрученим галицьким способом:

— Йдіть, прошу, на другий поверх, вийдіть на ґанок і останні двері на ліво.

Я пішов і трафив легко як по милі „Мута".

— Бачите! — кликнув до мене на вступі Лука Стратонович. — Потрапили швидко і без галицьких пояснень.

Галактіон Чіпка.

ОСИП МАКОВЕЙ

СЕРНА.

Серна зранена гинула в корчах,
І крук голодний на гиллі вже крякав;
Як сльози я узрів в її очах,
То й сам упав на землю і заплакав.

Моя сирітко, хто-ж то вбив тебе?
Мовчить серна, конає на мураві.
Крильми лопоче лютий крук і жде...
Довкола сум—то смерть іде в темряві.

І круки вже летять з усіх сторін...
Ах, се-ж гріхи людий, не чорні круки.
За ними громом гуркотить проклін
На камяні серця й криваві руки.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОВІ КНИЖКИ І ВИДАННЯ

Хліборобська Україна, книжка пята, рік 1924—1925. Зміст: Подяка У. С. Х. Д. тим, хто причинився до видання V кн. „Хліборобської України". — 1. Сергій Шемет: Микола Міхновський. Посмертна згадка (з портретом). — 2. Уривок зі „Споминів" гетьмана Павла Скоропадського: „Від початку 1918 р. до проголошення Гетьманства", — Вячеслав Липинський: Листи до Братів-Хліборобів. IV. Про політику, як уміліcть вибору такого методу здобування та організації влади і організації громадянства, який би уможливив будову і збереження окремої Державн на Українській Землі і забезпечив істнування та розвиток Української Нації. — 4. Проф. О. Одарченко: Основи номінальної валюти. — 5. Генерал П. Залесський: Завдання розумного і честного Правительства на Україні. — 6. Вячеслав Липинський: З приводу статті генерала Залесського. — 7. Д. Д-ко: Єлисавета Івановна з Скоропадських Милорадович. До 35-их роковин її смерти (з портретом). — 8. Гр. Адам Монтрезор: „Дух нації" і „дух землі". — 9. Вячеслав Липинський: Покликання „Варягів" чи організація хліборобів? Кілька уваг з приводу статті Є. Х. Чикаленка: „Де вихід?" (Закінчення). — 10. З минулого: Домет Олянчин: Два листи Гетьманів Богдана Хмельницького і Івана Виговського до Курфірста Бранденбурґського Фрідріха Вільгельма (з фотографіями листів). — 11. Посмертні згадки: Адам Рокицький. Некрольог (з портретом). — 12. Біжучі вісти: Комунікат Центральної Управи Обєднаних Українських Хліборобських Організацій. — Від Редакції „Хліборобської України" — Спростовання. — В справі правопису.

В Америці „Хліборобську Україну" можна набути у:

Mr. O. Zerebko, Hafford, Sask., Canada.

НЕБЕЗПЕЧНІ ЯПОНСЬКІ ЛЮЛЬКИ.

Вся Японія є засіяна меньше або більше небезпечними вульканами, які від часу до часу вибухають і нищать країну. Пихкають вони собі як люльки один за другим. На днях був грізний вибух вулькану коло міста Ширану.

СПОРІДНЕННЯ ПРИ ТРАНСФУЗІЇ.

В лондонському Мідлесекс-шпиталі зайнятий 35-літній воєнний ветеран, який на протязі трьох літ віддав уже трицятьшість літрів крови для трансфузії. Із загального числа двацять трансфузій вдалося сімнацять. При тому цікаве передусім те, що була сильна сполука з людьми, яким переливано кров, а саме так, що той що дає свою кров відчуває всі стани зворушення пацієнта. Богато разів, коли трансфузія не вдалася, коли пацієнт умірав, то жертвуючий свою кров відчував велике змучення. Кілька разів навіть сам при тому був поважно захорів. Загадкою для лікарської колеґії було кілька випадків перенесення думок.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(25)

Кошовий пожелав обом щасливої дороги, кажучи їм на працане:

— Не забувайте на слова письма святого: „віра твоя спасе тебе!"

Невеселі вертали Чалий і Осипенко. Перед їх духовими очима велика купа румовища з їх мрій і надій. Їхали мовчки, не підганяючи коний, кождий занятий своїми скорбними думками. Мовчки, не озиваючися один до одного, їхали аж до смерку. На краю діброви, біля жерельця, Чалий спинив коня.

— Хиба тут переночуємо? — сказав до свого товариша.

Не дожидаючи відповіди, скочив з коня. Осипенко пішов за його приміром. Напилися води і до жерельця пустили коні.

— Хоч сядь, тай плач! — забалакав Осипенко сідаючи.

— Коби я вмів плакати! — Чалий відповів. — Коби вмів, то розплився слезами. І що нам тепер діяти? Я вже задалеко зайшов і таки тяжко супокійно дивитися на все те, що в наших сторонах дієся.

— Я ще не втратив надії, але міркую, треба троха підождати. Кошовий правду казав, що нині є так, завтра може бути инакше.

— Підождати! — Чалий воркнув. — Як довго? Де? Як?

— Як довго, се в руках божих. Питанем „де?", не треба журитися. На Запорожу ще досить місця. Як дожидати того часу, нехай кождий сам обміркує. Я, поки що, до гайдамаків не пристану, бо бачу, що тепер вони нічого не дібються. Але на віки відстати не думаю. Привезу сюди мою родину і в якійсь закутині Запорожа буду дожидати слушного часу. Піду за радою кошового. Буду дивитися на всьо і пильно наслухувати.

— Ти маєш родину?

Остапенко спаленів.

— Та твоя родина мабуть не дуже численна, — Чалий замітив, підсміхаючися. — Мабуть тільки одна одніська особа.

— Чому так думаєш?— Осипенко спитав, якось дивно глядячи на свого товариша.

— Бо ти не відповів на моє перше питанне. Думаю, не відповів словами. Але я твою відповідь бачив очима, вичитав з твого лиця. І тепер читаю.

— Щож ти вичитав?

— Я вичитав, що ти родини взагалі не маєш, хиба, що будеш мати. Та твоя родина, то хиба одна, одніська... дівчина. Чи я добре читаю, се що написане в очах, на лици?

— Ти хиба вже чув? Може я балакаю в сні?

— Отже таки так є, як я кажу?

— Та так. Я лишив її, бо гадав, що тут таки зараз потрібна моя шабля. Колиж та шабля дістала відволоку, то я загадав уже тепер оженитися. Але з жінкою осяду тут, на Запорожу. Там, де куди глянеш, ворог знущається над нами; я не годен жити.

— Ти сяк так щасливий, — Чалий зітхнув. — В тім нашім горю, бодай в своїй власній каті знайдеш яку осолоду. Я й того не маю. Ні тата, ні мами... ні брата, ні сестри... ні дівчини. Маю тільки одну шаблю, але й та буде ржавіти в піхві. Бо і я, бодай на тепер, від гайдамаків відстану.

— Знайди собі й ти дівчину.

— Між гайдамаками?

— Або я між гайдамаками знайшов мою? Хоч ти отаман гайдамаків, то до людий, між котрими є дівчата, таки маєш приступ. Глянь на степ, як зійде сонце. Кільки в траві того цвіту, тільки між людьми дівчат. Возьмеш котру схочеш, бо гарбуза тобі не дасть жадна.

— Не вірю. Першої ліпшої не хочу. Гіднійша не хоче мене.

— Коли ти так кажеш, то я вже знаю, що думати. Ти вже маєш якусь дівчину. Себ то ти вже вибрав собі, тільки через щось не можеш її дістати. Може батьки не хочуть дати за тебе, а може вона вже любить иншого, отже тебе не хоче... А може вже віддалася і ти того пішов у гайдамаки? Як вона не хоче, то знайди иншу, бо ще раз кажу, тобі, гідних дівок тілько, що на степу цвіту. Як батьки не дають, то дівчину возьми силою.

Чалий схопився.

— Поможеш мені? — спитав.

Осипенко розсміявся.

— А не казав я? Маєш якусь. Батьки не дають. Чи тобі поможу? Очивидно! Де вона? Чия донька?

— Вона шляхтянка. Ще й Ляшка.

— Ов! То не добре. Гм... То булоби недобре, якби ти з такою жінкою лишився між Ляхами. Але як її возьмеш сюди, на Запороже, де Ляхів цілком нема, то й вона пристане до людий. Як вона любить тебе...

— В тім то й біда, що не знаю чи любить. Не знаю, чи вже любить иншого. Як ще ні, то до мене привикла би, хоч би й зразу не любила.

— Та воно так буває, але щоби се добром пахло, не скажу. Як то може бути, щоби ти дівчину полюбив, не виміркувавши бодай того, чи її серце вільне? Балакаючи з нею про се й те, ти не міг сего виміркувати? Хиба ти не показав їй, що любиш її.

— Не було коли, й як. Я, правда, спас її від смерти, але хоч ми були в купі пару годин, не було нагоди на такі балачки.

— Спас жите, віддав її батькам і більше не балакав?

— Та не балакав, бо не було як.

— До неї до хати, чи до її батьків ти не ходив?

— Та не ходив. Вона батька вже не має, а її мама була би мені не позволила балакати з донькою.

— Через те, що ти православний і не шляхтич?

— На се мамуня дівчини не дивилася, бо... бо сама хотіла... щоби я з нею оженився.

— Ха, ха! Туди стежка в горох?... Коли йдемо дівчину викрадати? Де вона?

— Вона у своєї мами в Немирові.

— Як се було, що ти спас її, та як ти розстався з нею і з її мамою?

Чалий розказав товаришеви про цілу пригоду в Куничах і як з дівчиною та з її мамою розстався під дверми їх хати.

— Ти казав, що мамуня хотіла тебе дістати для себе. Присилала сватів?

— Вона ні. То гетьман хотів мене ущасливити нею. Може вона просила його на свата, може він сам загадав накинути її мене.

— Маєш плян, як її викрасти?

— Ще не маю. Я ще тоді, коли рішився був покинути панську службу, хотів, ідучи на Запороже, вдарити моїм військом на Немирів, зруйнувати його і при тій нагоді захопити дівчину.

— Чомуж ти сего не зробив?

— Бо по дорозі до Немирова я попав на війско Потоцького, котре було в засідці на ватагу Голого.

— Я чув про сю баталію. Знищивщи Ляхів, ти зараз пішов на Запороже. Очевидно. Тоді вже небезпечно було йти далі на Немирів. Тепер як думаєш захопити твою Зоську?

— Хиба так, як загадав був раньше. Військом. Тільки, чи тепер мої товариші схочуть вигодити мені, як почують, що я від гайдамаків відстаю, та йду на гречкосія?

— Я гадаю, що ліпше буде без війска. Вистане пять, найбільше десять, вже разом з нами. Я гадаю зробити так. Мене в Немирові ніхто не знає. Поїду до Немирова на який тиждень. А може й скорше розглянуся, та виміркую, як дівку викрасти без великого крику й шуму. Верну до тебе і тоді обміркуємо, як дівчину дістати в наші руки. Як вже дістанемо її, я поїду по мою, котрої на моє щастє, не потребую викрадати.

— А як вона мене не схоче? Що тоді зроблю? Відсилати її назад до Немирова?

— Не схоче?! В Немирові, або взагалі між своїми Ляхами, може не схоче. Але як вже буде тут, між нами, з тобою... Схоче, чи не схоче, мусить бути твоєю.

— Я не хочу силувати.

— Не треба силувати. Муж потрібний кождій дівці. Як буде тільки один, то схоче того одного. Привикне і ще буде дякувати, що ми її викрали, та дурну розуму навчили.

Товариші змовилися так, що Чалий поїде до свого коша, Осипенко до Мотронівського монастиря. Розказавши вуйкови ігум. про вислід подорожи, зараз доскочить до Чалого і тоді оба обміркують решту. По сій розмові позакладали коням на шию аркани, другі кінці арканів взяли в руки і полягали, таки так під голим небом, спати. Ще заки сонце зійшло повставали і поїхали: один одним шляхом, другий другим.

Вернувши до свого коша, Чалий доразу став поводитися і балакати так, щоби своїх хлопців приготовити на можливість розлуки. Розказуючи про се, що чув, показував знеохоту, брак віри в оконечний успіх. Таким поведенням і такими балачками товаришів не дурив, бо він справді так думав. І його хлопці вірили йому, що говорить з щирої душі, хоч через ті невеселі вісти не такий, як більшість гайдамаків. Що він пристав до бунту не лиш против панства, але й проти Польщі.

Зараз на другий день по його повороті зголосився до него якийсь незнакомий йому парубок, кажучи, що хоче побалакати з ним в чотири очи. Варта, котра перетрусила його, сказала, що він не має ніякої зброї. Отже Чалий варту відіслав і лишився з парубком.

— Хто ти і з чим приходиш? — Чалий спитав.

— Мене кличуть Павло Кушко. Я гайдамака. Мене спіймав у купі з шістьма иншими ротмістр Потоцького та пригнав до Немирова на муки і на смерть. Добре, що варта не впускає до вас будь кого і перетрушує, бо ось мене той ротмістр помилував, ще й обіцяв лан поля без панщини, як я вбю Саву Чалого. Я згодився, щоби вас перестеречи.

— Як зветься той ротмістр?

— А чорт його знає! Я не питав. Мої товариші не знали, його самого я так скоро спекався, що не було коли питати.

— Як ти його спекався?

— Він хотів, переодягнений за хлопа, йти зі мною сюди. Коли стояв над яром, я якось так незручно махнув рукою, що він полетів коміть головою на дно. Чи вязи скрутив, чи може тільки троха потовкся, не скажу. Не було коли лізти в низ, щоби подивитися.

(Дальше буде).

Осип Маковей.

ДИРЕКТОР ЛЯНҐЕ.

(Оповідание).

Чотирнайцятилітний ученик ґімназії, Тадеуш Станіслав Лянґе, вертав вечером з кіна до дому. Вся душа його була ще під враженням представлення „Короля злодіїв Ню Йорку" і перед його очима все ще мигали образи з екрану: предивні діла ґеніяльних злодіїв, для котрих ні мур, ні сталь не є ніякою перешкодою. Як вони палили якимсь вогнем, а потім краяли мов папір сталеві стіни каси! І як потім хитро втікали, а за ними гнала погоня! Дуже подобалися Тадеушови сі злодії.

З думками про них він увійшов на подвіря дому свого батька, судді Франца Йосифа Лянґе. Дім був старий, партеровий, з вікнами до фронту і до подвіря та до саду. Переходячи подвірям, Тадеуш заглянув в одно вікно і з дива аж присів. Вікно не було заслонене, в компаті світилася лямпа і було видко все, що там діялося. Тут жив дідусь Тадеуша, старий, вислужений директор польської ґімназії, Фрідріх Раймунд Лянґе. Тепер сей дідусь стояв перед великим зеркалом в одежі такій, в якій Тадеуш ніколи його не бачив — і отся то одежа найбільше здивувала цікавого хлопця. Дідусь мав на собі запнятий аж під шию сурдут з двома рядами блискучих, золочених ґузиків, з золотим ковніром, на ковнірі три розети, на грудях медалі і хрести, а на нагавицях тяглася з гори на діл широка золота стяжка. Вже се було дивне, але далеко чуднійший був капелюх, що його дідусь насадив на голову і саме тепер поправляв перед зеркалом. Сей капелюх виглядав як обернений до гори дном малий, подовгастий човен, з боків зовсім плоский, з золотою нашивкою, а на верху з чорним чубом із струсиних пер. Тадеуш вліпив очі у вікно, закрив губи долонею і сам не знав, що з ним діється: і на сміх йому збиралося і острах брав його, бо худий і високий дідусь виглядав тепер ще вище, а його лице з заростом таким, який носив покійний цісар Франц Йосиф, в окулярах, виглядало дуже поважно, майже грізно. Проте дідусь не був сердитий, бо гладив лівою рукою свої сиві вуса і залички та усміхався деколи сам до себе.

Надивившися доволі, Тадеуш увійшов в дім у ті комнати, де жили його батько-мати та дві молодші сестри.

— Ти куди волочишся вечерами? — спитала його мати, покидаючи на хвильку читати роман.

— Був у товариша, вчився.

Ся видумка заспокоїла матір зовсім і вона читала дальше. Тимчасом Тадеуш знаками викликав сестри на подвіря і показав їм дідуся в цілій його директорській величі. Сестри счинили сміх, директор оглянувся, вони втікли — і на тім покищо скінчилося представлення, яке дав дідусь своїм внукам.

Він переодягся, сховав відзнаки у столик, уніформ у шафу і засів до своєї улюбленої розривки: до математики, котрої учив колись довгі літа в ґімназії. З давних часів, коли він ще дійсно свою душу вкладав в улюблений предмет, мав він кількадесять зшитків, писаних прекрасно власною рукою, зі всіми можливими задачами, котрі сягали далеко поза наукові пляни ґімназій. Ті задачі могли нагнати страху і найґеніяльнійшому поетови своїми безконечними цифрами, буквами, знаками і формулами; директор Лянґе розумів їх відразу і розмовляв з ними, як з добрими товаришами.

При вечері мусів дід вияснити внукам, яку то одежу мав він на собі, а синови і невістці сказав, що треба від директорських ногавиць відпороти золоті нашивки і почати носити їх про буддень, бо вже не має в чім ходити. Жалував тільки, що із сурдута та капелюха не дасться нічого переробити; шкода лише дорогої матерії.

Почалася звичайна в повоєнних часах розмова; невістка нарікала на доріжнечу, що зростає з дня на день, а старий директор нарікав ще тяжче на велику кривду, якої він і всі емерити зазнали від нової держави, котра наділила їх просто жебрачою платнею. Суддя чув уже нераз такі батькові нарікання, читав часопис і не втручався у розмову. Тяжкі часи і він відчував, а втома по праці в суді відбирала йому всяку охоту шукати собі причини до пересердя.

На другий день, у неділю, директор Лянґе йшов собі помаленьки о палиці вулицею з одним часописом в руці, а другим у кишені. Так можна його бачити щодня, як все о тій самій годині вертався з книгарні, де купував два часописи, а переглядав притім кілька инших, бо всіх не мав за що купити, і як потім ставав на вулиці та читав дещо цікавійше, або хоч заголовки статтей переглядав. Докладно, від початку часопису аж до оголошень дещо і два рази, він читав дома або в садку, де грів старі кости до сонця. Він і тепер зайшов у садок, спер палицю о дерево, стріпав хустиною порох з лави, усів собі уважно, витер мягкою шкіркою окуляри, зложив часопис рівно і почав читати вступну статтю.

Коли так старий Лянґе сідав у садку читати часопис, то правильно з дому вибігав у той час малий, але вже старий і дуже товстий, чорний песик Швіпс, біг до директора, сідав на задні лапки і ждав терпеливо, поки його возьмуть на коліна. Сей Швіпс не мав найменшої причини нарікати на собачу долю; він цілий свій вік прожив без журби, на постелі або на малих проходах, і за довгі літа навчився тільки одної штуки: всі свої почування і потреби обявляти довгим сидженням на задних лапках і якимсь безглуздим поглядом своїх баранячих очей.

Старий Лянґе так зачитався, що й не помітив, як на піску перед ним терпеливо „служив" Швіпс і ждав на те, щоби його взяли на коліна. Тільки по добрій хвилині, обертаючи часопис, побачив його і промовив: — Ну, ходи-ходи!

Швіпс сперся передніми лапками на колінах директора, бо був за тяжкий, щоб міг сам вискочити, і тоді директор побачив на його шиї щось таке, що йому і в сні не приснилось би. Швіпс мав на шиї золотий хрест заслуги з короною! Се була для директора така несподіванка, що йому часопис випав з рук, він ухопив Швіпса на коліна, зняв йому відзнаку з шиї і почав їй придивлятися так, як би її ніколи не бачив. Дійсно, се був правдивий золотий хрест заслуги з короною, з червоною емалією по боках, з написом Viribus unitis і буквами F. J. по середині.

— А-а-а! — застогнав старий, зірвався з лавки, вхопив палицю і побіг до своєї комнати.

Тільки вступив на поріг, зараз усе зрозумів. Тадзьо сидів при його столі і переглядав його відзнаки. Столик був відчинений. Побачивши дідуся, хлопець скочив, як опарений, хотів утікати, але старий ухопив його за обшивку, кинув ним на отоману і вліпив йому скоренько з десять буків там, де годиться. Хлопець розкричався на цілий дім. Прибігли батько і мати у комнату, і застали засапаного дідуся з палицею в руках і заплаканого Тадзя, котрий стогнав жалісливо, мов би був хорий.

— Що сталося?

— Що сталося?! — відповів дідусь грізно. — Отсей добувся по злодійськи до мого столика і мій хрест заслуги причіпив псови.

— Ото велике нещастя! — закпила собі мати Тадзя і підійшла до нього, щоб його взяти в оборону. — За австрійську бляшку так збити дитину! Забирайся, Тадзю, звідси!

А син-суддя додав: — Тато не повинні карати моєї дитини. На те я є.

Директор видивився счудовано на сина і невістку, усів на крісло і промовив спокійно, але твердо: — І овшім, сину, ти є суддя, розсліди справу і покарай ще сам. Столик був замкнений і Тадзьо відчинив його, яким способом, не знаю. Се є початок злодійської карієри, ся наука з кіна. На все маєте час, тільки на те, щоби довідатися, куди хлопець волочиться, не маєте часу. А що до твоєї, Вандзю, уваги про австрійську бляшку, то знай, що всі ті бляшки — все одно, чи вони залізні чи золоті, чи вони австрійські чи польські, — всі вони мають одну ціну: або вони загалом нічого не варті, або вони мають своє значіння і вартість — і є подякою за якісь заслуги. Я дістав сей хрест по сорок роках служби і тому мені дорогий. Не собаці його дали, тільки мені.

— Алеж Австрії вже нема! — замітила невістка злобно.

— Твоєї мами також уже нема, — чомуж не викинеш її портрета? — боронився старий.

— Докиж ви, тату, будете ще австрійським патріотом? — спитався син.

— Буду ним довше, ніж ви всі, що так довго шануєте криницю, поки з неї воду пете, а коли вже вам її не треба, то всі гуртом у неї плюєте. Я був коись пан, а тепер я на ласці дітей, бо зі своєї заслуженини не можу собі що дня купити й літри молока й часописів. Я сорок років працював не для якоїсь алеґоричної статуї, що представляла Австрію, тільки для вас, для людий, котрі ще жиєте у новій державі і користаєте з того, чого я вас навчив. Заслуга не перестає бути заслугою через те, що по пятниці настала субота. А ви ще й бороните смаркача, котрий хоч те повинен знати, що хрест є хрестом і вішати його на собаку не годиться.

Тадзьо, котрий у третій комнаті сидів досі тихо, нагадав собі буки і розкричався на ново. Мати побігла до нього і стала його голубити милими словами та втихомирювати. Тимчасом суддя остався з батьком і, розуміючи жаль старого краще від жінки, старався також його втихомирити.

— Тату, тепер на цілім світі тяжко жити. А ми дочекалися сповнення свого ідеалу, воскресення вітчини, і мусимо дещо перетерпіти.

— Хто такий — ми? Ти, Франц-Йосиф Лянґе, правнук Німця — реставратора з Ляксенбурґа, котрий ані слова не знав по польськи?

— Дивно мені, що ви, тату, так говорите. Чи я тому винен, що мене виховали в польськім дусі, що моя мати була Полька, що вкінці і ви самі тому не противилися? З вас, тату, говорить жаль і почуття зневаги, я се розумію, але оправдати не можу.

Старий дідусь стягнув сиві брови. — Правду, сину, кажеш; але жаль і почуття зневаги не мусять бути злими дорадниками. Я дав тому народови, серед котрого проживав, не лише свої літа і свою працю, — я дав йому і свої діти — і яка мені за се подяка?

Суддя бачив, що батька сьогодня не переговорить, і звів розмову круто на політичні події. Директор щось відповів, але нерадо, і на тім прикра родинна суперечка скінчилася.

Скінчилася на словах, але не скінчилася в душі директора. Він поклався на отоману і почав думки думати про гніздо свойого роду, про Ляксенбурґ коло Відня. Ще хлопцем був він там зі своїм батьком, галицьким адміністраційним урядником, в гостях у діда — реставратора. З того часу старий, романтичний замок серед води в Ляксенбурґу все був для нього зразком для всіх замків, про котрі читав у книжках. Потім цілих кількадесять років він там не був і не переписувався з нікнм, зовсім відбився від родини. Аж війна 1914. року завела його сюди. Кудись треба було втікати з Галичини — і якась давно погребана і забута туга пригнала його до Ляксенбурґа, самого, бо жінка вже давно померла, а діти, син і донька, зі своїми родинами втікли в инші сторони.

Здавалось йому тоді, що вертає до давнього родинного гнізда, хоч там уже нікого не знав. На кладовищі віднайшов могилу діда-реставратора, а пізнійше познайомився із кількома родинами, що звалися Лянґе. Се були свояки, з того самого гнізда, що і він. Приняли його радо, тим раднійше, що він від них нічого не жадав і був чоловіком на становищі. А з дітьми їх старий і зовсім заприязнився і з нудьги учив їх пайрадше математики своїм випробованим за довгі літа способом, жартами і забавками. Одному своякови, промисловцеви, що на диво називався таксамо, як його син, Франц Йосиф Лянґе, він і помагав якийсь час у крутім діловодстві, у котрім воєнні події все робили нелад. Сей промисловець мав віллю в Ляксенбурґу і свою фабрику під Віднем. У нього й прожив директор Лянґе цілу осінь і зиму, поки його з весною покликали до служби.

Як колись за хлопячих літ, так і тепер у старости директор Лянґе літав думками, по Ляксенбурґу... і з брудного, знищеного війною галицького міста, де довелося йому доживати віку, у смутку і зневірю все втікав душею до сього чистенького села в Австрії, хоч знав, що і там по війні не було гаразду. Він потішав себе видумками, що от як би то гарно було вирватися з міста і товариства, де він уже нікому не потрібний, де вже й не признають його заслуг і де вже очевидно призначили його вивезти небавом на кладовище, хоч у нього ще доволі здоровля і сили духа. Як би то гарно було прожити ще кілька літ — хоч скромно, але в тім яснім, погіднім настрою душі старого фільософа, котрого вже життя людий не бентежить, але сонце і весна і квітки і краса все ще радують. Сьогодня по пригоді з внуком він відчув сю тугу сильнійше, як коли небудь.

При обіді сказав директор своїм дітям, що має намір на якийсь час виїхати до доньки, що була замужна за старостою. Суддя переглянувся з жінкою і обоє не сказали на те нічого. Батько зрозумів дуже добре їх мовчанку; вона означала не що инше, тільки: „Нехай собі старий трохи виїде, бо тут вже не знає, що з нудьги робити." А може й що гірше означала ся мовчанка...

Директор почав справді приготовлятися в дорогу. Се приготовлення тяглося дуже довго, майже місяць. Він писав і відбирав листи, ходив пильно на почту, складав педантично всі свої річи і ждав на щось. Прийшов день, коли він рано заявив, що в полудне відізджає. Його не задержували і не надто сумували, коли виїхав на залізницю. Думали, що справді їде до доньки в гості.

Тимчасом старий директор поїхав до Ляксенбурґа за своїм ідеалом. У три тижні по виїзді батька, суддя дістав звідтам такий лист: „Дорогі діти! Я маю тут посаду головного книговода у нашого свояка Ф. Й. Лянґе і живу зовсім вигідно. Найбільше тішить мене, що я не є нікому тягарем і що помічаю у себе незвичайний зріст енерґії. Сам собі дивуюся. Видко, що все треба ще щось собі бажати і старатися се осягнути, коли хто хоче продовжити собі віку. У вас я вже не мав мети життя і не міг собі її найти — і се було моє горе. А тут я рад, що хоч частину свого життя і праці можу ще посвятити для старого гнізда нашого роду і нещасної країни."

І далі описував старий свої поїздки самоходом, свої проходи по Відні, свої відвідини гробів цісарської родини в підземеллях костела Капуцинів, своє щоденне заняття... З цілого листу віяло вдоволенням і радістю з життя.

— Старий зовсім здивачів — замітила жінка судді.

— Жаль мені його — сказав суддя.

— Але дідусь уже не приїде? — спитався Тадзьо.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. „Любов", від. 370, повідомляє, що мітинґ відбудесь о 2-ій годині попол. в неділю, дня 20. вересня, в гали церковній, 127 Парк стр. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Просимо прибути на час. — М. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

ІСТ ЯНҐСТАВН, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що триквартальний мітинґ відбудеться дня 20. вересня 1925, о год. 2-ій пополудни, в італійській гали, 64 — 12-та улиця. Проситься всіх членів прийти на мітинґ, бо буде справозданнє. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неявившийся члена підлягає карі 50 ц., а урядник 1.00. — Іван Клюс, предс.; Михайло Сорока, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, що мітинґ відбудеся дня 20-го вересня с. р., о годині 1-шій попол. під ч. 847 Н. Франклин ул. Кождий член має явитись, бо суть важні справи до полагодження. — Р. Карбівник, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Відділ 86-тий повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ має відбутися на 20. вересня зараз по Службі Божій у звиклім місци. Проситься всіх, щоб були присутні на тім мітинґу, бо суть важні справи до полагодження. Неявившийся член буде караний після статута. Член невирівнавши своєї належитости, буде суспендований з Братства і У. Н. Союза. — Г. Сайкевич, предс.; Олекса Ш., кас.; Т. Мороз, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 97, повідомляє усіх членів, щоби негайно прибули на збори на 20. вересня, о 2-ій годині пополуди. Збори відбудуться в домі предсідателя, 86 Hope Ave., Passaic, N. J., на першім поверсі від фронту. Котрий член неявиться, а довгує уже місяць попередний, то буде суспендований. — М. Припхан, предс.; М. Табачук, секр.

ШИКАГО, ИЛЛ. Мітинґ Бр. св. Демитрія, від. 301, відбудеться дня 20-го вересня, о першій годині пополудни. Здля важної точки, котра мусить бути обговорена членами відділу, кождий член мусить бути присутний; неявившийся заплатить кари 50 ц., а урядник доляра. — Павло Підлісний, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестр. Любов, від. 177, повідомляє своїх членів і члениць, що піврічний мітинґ за рік 1925 відбудеться дня 19. вересня то є в суботу, о годині 7-ій вечер, в Укр. Прав. Црковній Гали, 45 Pilgrim улици. З уваги, що члени і членици не сповняють своїх обовязків, відтягаються від мітинґів, а тимсамим обтяжують місячне діловодство відділового секретаря, постановляєсь після статута У. Н. С., що кождий місцевий член і членица мають прибути на згаданий мітинґ, бо суть важних кілька справ до порішення. Рівнож відділ упоминає членів і члениць позамісцевих, аби точно кождого місяця присилали свої вкладки до У. Н. Союза, як також пригадуєсь контрольній комісії аби здала свій звіт. Місцеві члени і членици неявившись на мітинґ підпадають 1.00 кари., а урядник 2.00. — Володимир Рекрут, предс.; Омелян Рекрут, секр. Мрія Кендебалюк, кас.

ВІЛКС-БАРРЕ, ПА. Бр. св. Івана Крестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітинґ відбудеся в неділю, дня 20. вересня о 3-тій годині пополудни в церковній гали під ч. 635 N. River St. На початку нарад буде справоздание касове і контрольорів. Кождий член має явитися на означений час. Неявившийся заплатить кару після статута. — Даниїл Цеплий, предс.; Семен Шопяк, кас.; Григорій Гулька, секр. рек.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 20. вересня, в гали Тов. У. Горожан, 847 Норт Франклін ул., зараз по Службі Божій. Отсим проситься, щоби кождий член явився, бо суть важні справи до полагодження. На мітинґу буде вирішена справа щодо балю. Неявившийся член буде караний 50 ц., а урядник 1.00. — Ів. П., секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ місячний відбудеся дня 20. вересня, точно о годині перші йопол. на гали українській. Кождий член повинен явитися на сім мітинґу. З членами довгуючими більше як за два місяці поступиться після статута. Мітинґи відбуваються в трету неділю по першім від години першої до четвертої. Котрий член спізниться, щоб не забирав голосу в дискусії, бо гроший не відбересь по годині. — Роман Каплун, предс.; Рафаїл Остапчук, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всі свої сестри місцеві і позамісцеві, що мітинґ відбудеся дня 18. вересня на гали Укр. Нар. Дому, точно о 6-ій годині вечером, бо суть важні справи до полагодження. Кожда членица має принести свою місячну вкладку. — Анна Горін, предс.; А. Огар, кас.; З. Фуртас, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 19. вересня, точно о годині 8-ій вечером в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул. Обовязком кождого члена явитись на зборах, бо суть важні справи до полагодження. Рівнож пригадується інтересованим, щоби привели зі собою нових членів. Неявившись члени на зборах підлягають карі після ухвали. — Іван Солтис, предс.; Николай Марків, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє членкинь і членів, що триквартальний мітинґ відбудеться дня 20-го с. м. о год. 2-гій попол. під ч. 237 Hope Ave. Проситься всіх членів і членкинь прибути на той мітинґ, бо суть справи до полагодження. Рівож проситься довгуючих членів прибути на мітинґ та вирівнати свої залеглости. В противнім разі безуслівно кождий довгуючий член буде суспендований. — В. Лелет, голова; О. Свитак, секр.

ВІЛКС-БЕРРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітинґ відбудеться в неділю, 20. вересня зараз по Службі Божій в гали церковній. Обовязком єсть кождого члена бути присутним на тім мітинґу і вирівнати свої місячні вкладки. Член котрий не буде присутний, підпадає карі після статута. — Василь Гнатів, предс.; Петро Герман, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний місячний мітинґ відбудеся в неділю, 20. вересня, о год. 2-ій пополудни під церкво юна Честнот стр. Проситься всіх членів довгуючих явитися і вирівнати свої вкладки. На мітинґу буде обговорена справа балю, який відбудесь на 4-го жовтня. — Василь Мандзій, предс.; Іван Сокерка, кас.; Сем. Пилипишин, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрея, від. 128, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що братський мітинґ відбудеться дня 20. вересня о 1-ій годині пополуди, в церковній гали під ч. 2445 Іст 31 Стр. Савт Лорейн. Проситься всіх членів прибути на мітинґ і вирівнати свої належитости; в противнім разі будуть суспендовані. — В. Коршень, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Василія Великого, від. 229, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 20. вересня зараз по Службі Божій в церковній гали. На порядку нарад буде богато справ до полагодження. Припоминається довгуючим членам, щоби прийшли на сі збори і вирівнали свою належитість, бо більше за них не будеся платити, та будуть суспендовані з Бр. і У. Н. Союза. — Юрій Ковпак, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. Повідомляється членів У. Н. Союза, від. 277-го, що мітинґ відбудеться як звичайно в третю неділю в місяцю то є 20-го вересня тільки не на Clinton St. в пресбитерській гали, а на Wolnut St. на церковній гали. Початок точно о годині 2.30 пополудни. Проситься всіх членів У. Н. Союза конечно явитись на мітинґу. — А. Курило, секр.

КРАЙ, В ЯКОМУ НЕМА ЇДОВИТИХ ВУЖІВ.

Ірляндія є найщасливійшим краєм, що між своїми звірятами не має їдовитих гадюк. Причина цьому дивному явищу така, що Ірляндія скорше відділилася від континенту ніж Англія й Шотляндія; тому теж Ірляндія має менше комах, ніж Анґлія й Шотляндія. Ці два краї колись пізнійше, а саме наслідком страшної бурі відірвалися від Европи й Азії. А що гадюки ще тоді не замандрували були до тої части краю, з якого пізнійше утворилася Ірляндія, то вже взагалі ніколи не прийшли там і так Ірляндія є дійсно краєм без їдовитих вужів.